

50ste vergadering

Dinsdag 22 februari 2005

Aanvang 14.00 uur

Voorzitter: Weisglas

Tegenwoordig zijn 133 leden, te weten:

Aasted Madsen-van Stiphout, Adelmund, Albayrak, Algra, Aptroot, Arib, Van As, Atsma, Azough, Bakker, Balemans, Van Beek, Blok, Blom, Van Bochove, Boelhouwer, Van Bommel, Bos, Van den Brink, Bruls, Buijs, Bussemaker, Van de Camp, Cornielje, Çörüz, Crone, Van Dam, Depla, Dezentjé Hamming, Van Dijk, Van Dijken, Dijksma, Dijsselbloem, Douma, Dubbelboer, Duivesteijn, Duyvendak, Eerdmans, Van Egerschot, Eski, Ferrier, Van Fessem, Fierens, Geluk, Van Gent, Gerkens, Griffith, Van Haersma Buma, Halsema, Van der Ham, Hamer, Haverkamp, Heemskerk, Van Heemst, Herben, Hermans, Hessels, Van Heteren, Van Hijum, Hirsi Ali, Ten Hoopen, Jager, Joldersma, Jonker, Kalsbeek, Kant, Koomen, Koopmans, Kortenhorst, Koester Kaya, Kraneveldt, De Krom, Kruijssen, Van der Laan, Lambrechts, Lazrak, Leerdam, Van Lith, Luchtenveld, Marijnissen, Mastwijk, Van Miltenburg, Mosterd, Nawijn, De Nerée tot Babberich, Noorman-den Uyl, Van Oerle-van der Horst, Omtzigt, Örgü, Ormel, De Pater-van der Meer, Rijpstra, Roefs, Rouvoet, Samsom, Schippers, Schreijer-Pierik, Slob, Smeets, Smilde, Smits, Snijder-Hazelhoff, Spies, Van der Staaij, Sterk, Stuurman, Szabó, Timmer, Timmermans, Tjon-A-Ten, Varela, Veenendaal, Van Velzen, Vendrik, Verbeet, Verburg, Verdaas, Vergeer, Verhagen, Vietsch, Visser, Van der Vlies, Vos, Bibi de Vries, Jan de Vries, Klaas de Vries, Van Vroonhoven-Kok, Waalkens, Weekers, Weisglas, Wilders, De Wit en Wolfsen,

en de heren Zalm, vice-minister-president, minister van Financiën, De Graaf, vice-minister-president, minister voor Bestuurlijke Vernieuwing en Koninkrijksrelaties, mevrouw Schultz van Haegen-Maas Geesteranus, staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat, en mevrouw Ross-van Dorp, staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

□

De **voorzitter**: Geachte medeleden. Wij hebben in de Kamer de goede gewoonte om overleden oud-fractievoorzitters hier in de plenaire vergadering te herdenken. Het is vandaag wel heel bijzonder om jhr. dr. M. van der Goes van Naters te herdenken, die al meer dan een halve eeuw geleden fractievoorzitter was.

De heer Van der Goes van Naters overleed op zaterdag 12 februari in zijn woning in Wassenaar op de leeftijd van 104 jaar. "De flamboyante rode jonkheer"; "het enfant terrible van de Partij van de Arbeid"; "een scherpgebekte vechtjas", ik citeer uit een aantal van de vele artikelen die over de heer Van der Goes de afgelopen week zijn verschenen.

De heer Van der Goes van Naters speelde een belangrijke rol bij de Europese integratie, was een van de eerste milieuactivisten en had grote belangstelling voor de ontwikkelingsproblematiek. Hij hield van zwart Afrika, Franse literatuur, rode vermouth, rode rozen en stevige krachttermen.

Van der Goes van Naters was van 8 juni 1937 tot 22 februari 1967 lid van de Tweede Kamer, eerst voor de SDAP, later voor de Partij van de Arbeid; bijna 30 jaar dus. Zijn maidenspeech in 1937 ging erover

hoe de Duitsers "via griezelige tijdschriftjes hun agressieve bedoelingen kenbaar maakten". Hij verweet het kabinet-Colijn "laksheid tegen extreem-rechtse praktijken". Zijn debuut was een groot succes. Later zei hij zelf dat hij "daardoor over het paard getild raakte". Ook betreurde hij achteraf dat hij in die tijd "tegen zijn geweten in" het Kamerlidmaatschap verkoos boven de directe strijd in de Spaanse burgeroorlog.

Het grootste deel van de oorlogsjaren bracht Van der Goes van Naters door in gijzeling, vanaf 7 oktober 1940 in Buchenwald, daarna in Haaren en ten slotte, tot september 1944, in Sint Michielsgestel. Met Drees en Banning sprak hij daar over het door hen gedroomde Nederland van na de oorlog. Van der Goes bepleitte toen een tweepartijstelsel naar Engels voorbeeld.

Na de oorlog werd hij eerst fractievoorzitter van de SDAP en, vanaf 9 februari 1946, van de Partij van de Arbeid. Willem Drees speelde in die periode een hoofdrol in achtereenvolgende kabinetten en Koos Vorrink was partijvoorzitter, met de ambitie om echt partijleider te zijn.

Met Drees en Vorrink vocht Van der Goes flinke ruzies uit. Het was bij tijd en wijle een moeizaam trio. Die periode leverde ook zijn enige politieke trauma op: dat hij tijdens de twee politieke acties en de onderhandelingen met de jonge republiek Indonesië het kabinet niet heeft laten vallen. "Die vervloekte Indiëzaak" heeft hij achteraf als een nederlaag ervaren.

Op voorstel van Van der Goes van Naters besloot de Tweede Kamer op 6 november 1947 een parlementaire enquête te houden naar de gebeurtenissen die verband hielden met de